

University of Groningen

Dissertatio de surdorum mutorumque institutione

Peerlkamp, P.H.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1806

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Peerlkamp, P. H. (1806). *Dissertatio de surdorum mutorumque institutione*. [, University of Groningen]. [S.n.].

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

7 a 14

PETRI HOFMANNI PEERLKAMP.

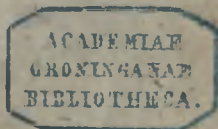
GYMN. DOCCUM. RECT.

DISSERTATIO

DE

SURDORUM MUTORUMQUE

INSTITUTIONE.

GRONINGAE,

Apud W. KAMERLING, Bibliopolam.

MDCCCL

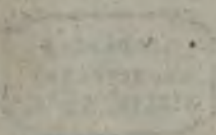
THE UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA

LIBRARY

DISTRICT

STUDY OF THE

INSTITUTION

THE UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA

LIBRARY

STUDY OF THE

VIRO OPTIME DE HUMANA

SOCIETATE MERITO,

HENRICO DANIELI GUIOT. —

Si me spectassent ridenti lumine Musæ,

Grandis ut in nostro surgeret ore sonus.

Non mihi materies esset Venus aurea, non me

Impositis premeret durus amor pedibus.

Bellaque resque meae memorarem gentis, et alta

Musa coronatis conspiceretur equis.

Adderet bis etiam, quis patria jure superbit,

Artibus insignes ingenioque viros.

Te tamen ante alios omnes celebrasse juvaret

O decus o Grunici laus, Guiote, soli! —

Tu, qui Naturam nimium sensere uovercam,

Damnati aeterno vivere in exilio,

*Tu, quæ sensa animi humano sermone negatum est
Reddere, quique nihil auribus excipiunt,
Tu miras formasti, ingens Guiote, per artes,
Cives humano restituens generi.
Hinc merito Te Fama, ala metuente resolvi,
Nuntia, in immenso, qua patet, orbe, vebit.
Interea quoque fronte bilari mea suscipe dona,
Parva quidem ad tantum Te, Guiote, virum,
Mentis at indicium, quæ Te veneratur, amatque;
Sollicitos procul hinc quod facit esse metus.
Nam quoque Di spectant animum non munera dantis;
Exemplo tangi vix meliore potes. —*

P. H. PEERLKAMP.

Tot ac tanta a Deo immortali in homines collata sunt beneficia, ut a nemine, non dicam exornari, sed enarrari possint. Illius dono atque munere hanc pulcherrimam lucem intuemur, illius liberalitate et beneficentia iis omnibus, quae ad vitae usum pertinent, fruimur. Quamvis nos ament parentes, propinqui, amici, omnes omnium amores ille superat. Cujus autem tantum est ingenii flumen, ut, quam nos animalibus simus praestantiores, pro rei dignitate laudet? Prona haec et ventri obedientia; nos ita geniti et formati, ut erecto vultu coelum adspiciamus. Haec plerumque soli impetus agitant. nobis animus est immortalis, cui corpus pareat. Horum alia aliis sonis utuntur ad exprimendos affectus; nos ea voce instructi sumus et ornati qua quid sentiamus inter nos apte et distincte eloqui possimus. Quo quidem quid jucundius? quid dulcius? Est enim ista vox quasi gratisimum vitae condimentum; hac omnia homines cum hominibus communicant,

hac consilia dantur, solatia tribuuntur, hujus ope ingenia excoluntur, doctrina augetur atque amplificatur. Adeo ut, si vocem tollas, solem e mundo tollere videaris. Quo majores gratias Deo agere atque habere debemus omnes, qui hoc egregio vocis usu sumus instructi, quum plurimos omni tempore fuisse constet, qui eundem usum aut nunquam habuerunt aut aliquando amiserunt. Infantes primum, affectus vagitu exprimere, mox sonos aliquot obscuros edere, deinde dulcissima parentum nomina vocare, et tandem eam sermonem, quem illi, usurpare solemus. Solo itaque auditu haec discimus. Qui vero ab eo inde tempore, quo nascuntur, sensu audiendi carent, non parentum blanditias audiunt, solo autem risu eos cognoscunt, non sermone. sin vero hoc quidem vitio non nati sint, sed aliquo tempore post aut morbo aliquo, aut subito terrore, aut quocunque alio casu in istam calamitatem inciderint, omnium, quae audierunt, subito obliviscuntur, adeoque surdis mutisque natis similes sunt.

Nee

Neque hoc cuiquam mirum videatur, quum et homines, naufragio in insulam aliquam ejectos, atque in extrema solitudine viventes, suae ipsius linguae oblitos fuisse accepimus. In eadem quasi solitudine vivunt surdi et muti. Omnibus voluptatibus, quas ex sensu audiendi percipimus, haud exiguis fane, carent. Errant huc et illuc, ad bestias propius quam ad homines accedentes. Ingenii vires torpent, animi omnis acies hebes est. Non quod animo aut ingenio prorsus careant, sed quod non sint exulta. Ut ager, etiamsi fertilissimus sit, nisi excolatur, nullos fructus proferet, sed situ obductus squalescet. Quis ille sit, qui hanc mundi pulcritudinem creavit, regit, tuetur; quae illius benevolentia, amor, potestas, ignorant. Quid sit inter virtutem et vitium, nesciunt. Itaque et sola poënae formidine a peccando abstinere. Nemini fidunt, quia semper se negligi et contemni credunt. Si in aliquo vitae discrimine versentur, pereundem est; cujus enim innocentium auxilium? Adeo ut parentibus quasi fiat

decori, vitamque degant sibi aliisque molestam et
 gravem. Denique quum omnes homines ratione et
 oratione, arctissimo quasi vinculo, inter se conjun-
 gantur, et haec in mutis sit neglecta, illa nunquam
 accuerit, exclusi a communi societate in extrema so-
 litudine vivunt. Haec antiquissimis temporibus mu-
 torum saepe fuisse conditio videatur, quamvis om-
 nes omni caruisse auxilio, quo aliquantum fierent
 humaniores, nunquam mihi persuadeam. Quid e-
 nim? morborum quaesita sunt remedia, idque ho-
 minum industria, qui aut ipsi egerent, aut quos a-
 liorum segrotantium misereret. Iam vero omnes tam
 duros, tam sine humanitate fuisse, ut nemo ne
 minimam quidem mutorum curam gereret? Fac
 autem maximam, ut par est, curam gessisse, de
 hac tamen pro temporum ingenio statuendum est;
 quippe quae non ea literarum luce, qua nostra,
 fuerunt illustrata. Istae enim artes, quae ad huma-
 nitatem pertinent, diligentius hodie excultae non so-
 lum plurimos errores malasque opiniones sustule-
 runt,

runt, verunt etiam iisdem tribuendum est, quod homines hominum salute nihil antiquius habere coeperunt, in eoque elaborarunt, ut mutua felicitas et utilitas, quantum fieri possit, augerentur. Unum, quod instar omnium sit, testimonium laudasse sufficiat. Rem aggressi sunt operis immensi, laboris assidui, maximae et incredibilis patientiae, de qua perficienda excellentes ingenio viri olim non dubitarunt tantum, verum etiam omnino non fieri posse cogitarunt. Viam igitur et rationem invenerunt qua muti et elingues ita ad humanitatem informarentur, ut omnium convictui socieatque jure restitui, ejusdemque utilissimam efficere partem possint. Sed videor audire aliquot mirantes, quod ego laudem hujus institutionis nostro tempore tribuerim; quasi non constaret et olim fuisse qui mutos eruderent. At quid hoc ad eam rationem qua nostri utuntur? Tantum quidem interest, ut hodierna jure merito atque optimo rova dici queat. Quod ut cuique magis pateat, rem paulo altius repetamus.

Roget quis de prima hujus inventi origine. Re-
 runt nonnulli ad saeculum decimum quintum. Ve-
 rum illi mihi non recte primos auctores et invento-
 res hujus artis distinxisse videntur ab iis, qui hanc
 primum literis consignarunt memoriaeque prodide-
 runt. Nam si nullo non tempore mutos fuisse sta-
 tuamus, quod quidem nemo in dubium vocabit,
 simul quoque ratio aliqua extitit, qua mutos ad vi-
 tam communem redderent aptiores. An vero sibi
 quis persuadeat, omnes ita humanitatem exuisse ut
 infelices istos lenti adspicerent, suasque sibi res
 habere sinerent? Finge autem, alios rei difficul-
 tatem, quam superandam esse negaverint, deterruis-
 se, alios errore quodam religioso abstinuisse, alios
 denique alias ob causas neglexisse, quid tandem de
 parentibus statuamus? Omnem illi certe operam et
 laborem impenderunt, pro ea quam liberis debent
 pietate, ut ad aliquam saltem humanitatem viam
 munirent ipsis. Sed hanc institutionem perexigui
 fuisse momenti facile conjici potest. Ars tamen

[si haec ars vocanda sit] mutos instituendi ejusdem cum ipsis est antiquitatis. Iam de his videamus, qui hanc artem incertam et rudem expolire et ornare coeperunt, eandemque literis conscriptam in hominum lucem adspectumque protulerunt; optime certe de sua quique patria, cunctique adeo de omni genere humano meriti; siquidem signum aliquod fustulerunt ad mutos informandos, primique aperire viam, quam alii deinde facillorem et jucundiorē redderent. Petrum itaque Pontium, monachum ordinis Benedictini, natione Hispanum, surdos mutosque docuisse refert, amicus ejus Valefius, non alia arte quam primum docendo scribere, res ipsas digito indicare quae characteribus illis significarentur, deinde ad motus linguae, qui characteribus responderent, pronuntiare. Adhuc citaque artis praestantissimae origo defertur, de qua tamen ille nihil memoriae prodidit. Bonum autem factum quod Joannes Paulus Bonnetus eadem gente, hoc inventum cum posteritate adaequavit, scripto Hispano.

panice libro de literarum reductione et arte informandi mutos. Deinde et in Anglia fuisse legimus qui hoc argumentum tractaverunt, et in iis quidem Holderum et Sibscotam. Quibus adjungere possumus Helmontium et Conradum Ammanum, qui artem salutarem exercuit. Plurimum operae et studii ille in eo posuit ut sermonis usum furdos doceret. Quodsi hujus successum eo metiri liceat, quod auctori tantopere placuit, egregie illum juvisse discipulos suos concludi possit. In prooëmio furdi loquentis, quae est libri inscriptio, surdum non fore statuit, modo sana ipsi mens constet nec lingua sit impedita, nec aetas immatura, qui se praeceptore spatio bimestri non expedite sit locuturus. Atque haec quam fieri potuit brevissime de iis annotavimus qui artem mutos informandi invenisse, ornasse et amplificasse dicuntur. Secuti plurimum Morhofium, virum variae eruditionis, qui hoc argumentum latius tractavit. Ab hoc loco non erit alienum quaedam de instituendi ratione, quam illi sequebantur,

tur, disserere. Ac primum quidem non ita multos simul fuisse eruditos, neque adeo scholas publicas fuisse apertas, nemini potest esse incognitum. Quod tamen utrumne majorem utilitatem an voluptatem mutis afferat, jure quis dubitet. Quid enim jucundius quam cum iis una esse et vivere quos calamitatis habeas socios? quid utilius quam cum iis comitibus in hoc curriculo versari, quibuscum et accurate et expedite per signa loqui possis? Ita enim alter alterum adjuvat, res adhuc incognitas docet, sique invicem aptiores reddunt percipiendis magistrorum praeceptis. Hoc igitur commodo caruerunt antiqua tempora quippe quibus muti alicujus fortuna erat laudanda, si quem, qui erudiret, invenisset. Eum itaque et genere nobili ac divite natum esse oportebat, ut, cujus curae traderetur magnis ad id invitaretur praemiis.

Pauperes et egeni solis parentibus plerumque relinquebantur. Qui, quum nec ab ingenio nec judicio satis essent instructi, tempori quoque et labori

par-

parecerent, quomodo liberos formaverint, facile est ad colligendum. Optime cum iis actum putemus, si tantum didicerint ut neminem laedant, parentes ament, artificium denique aliquod sciant in eoque exercendo parentibus alicui sint usui. Haec, aut saltem non multum ab hac diversa plurimorum tutorum fuit ratio; de his videamus quos excellentes ingenio viri tum erudiebant. In eo itaque discipulos suos exercebant, ut ex apto et distincto motu oris labiorumque voces loquentium intelligere et ad interrogata respondere possent. Egregios interdum in his fuisse progressus, vel hinc patet quod plurimi vixi sint acerrimo, animumque eo magis uni vel intentos habeant, quo minus audiant. Quum vero ad ista naturae munera ars et informatio accesserit, tum singulare aliquid existat necesse est. Hinc et expedite loqui discebant. Petri quidem Pontii hanc rationem fuisse ex Valesii verbis, supra laudatis, patet. In eo quoque aliorum labore versati sunt, inprimis Helmontii et Ammani. De

signis autem et gestibus nihil reperimus, Omnino haec ab iis neglecta, vix est credibile. Studio autem et industria non esse tractata, expolita, et ad certas regulas reducta, probabile est. Itaque, quod haud scio an maximi esse debeat momenti, neglegbant. Haec enim signa et gestus linguam efficiunt omnium antiquissimam, naturaeque maxime convenientem, ideoque facilem et simplicem; quaeque vel hanc ob causam mutis quasi propria est, quod hac sola uti possint. Ad hanc illi inprimis non instituti sed nati sunt, hanc ab ipsa natura arripuerunt. Omnia enim his signis tam clare et perspicue exprimi possunt, ut res ipsas oculis cernas Caput dejectum modestiam, supinum arrogantiam, inclinatius inclinatum languorem, praedurum ac rigens, feritatem quandam mentis ostendit; sunt quoque annuendi, renuendi, confirmandi, sunt et verecundiae, metus admirationis et indignationis nutus. Vultu nunc supplices, nunc minaces, nunc blandos et mites, nunc hilares et erectos, nunc sub-

mis,

misos et tristes ostendimus, nunc amorem, nunc odium; quibus signis, tacito quodam naturae indicio, internos affectus et animi nostri voluntatem aliis significamus. Sunt oculi qui plurimum in ipso vultu valent et per eos maxime animus indicatur. Quid de superciliis, quid de fronte quid de genis, naribus, labiis, dicam? Quid humeros, manus, digitos memorem? Brevi concludam, quum omnia omnium linguarum vocabula, paucis tantum exceptis, ab arbitrio factae sint rerum notiones, quod vel ex immensa diversitate patet, hanc unam omnium hominum communem linguam mihi videri. Et primis quidem mundi conditi temporibus, quum sermo neque amplius neque copiosus erat, plurima per signa indicavisse homines certum est. Deinde autem quum ejusdem divitiae et opes crescerent hanc tamen naturae linguam ita reservarunt, ut haud exiguum ornatum ea verbis addi putarent.

profecto magna vis est verborum in animis hominum commovendis, si aptis gestibus adjuventur.

Ita-

Itaque et omnes iis delectari solemus. Quo studio erigimur si quem in ea arte excellentem, nobilem quandam in fabulis personam agere videmus? Quanta quidem Roscii fuerit gloria, inde conjici potest, quod omnes, qui in aliquo doctrinae genere emerent, Roscii ab eo dicerentur. Ideo et discipulum nactus fuit oratorem divinum, Marcum Tullium Ciceronem; qui sane id nunquam fecisset, nisi egregio ornamento sibi fore confideret. Itaque et illud quod iu auxilium nobis tradidit natura, ad luxuriam convertimus. Praecipuum enim tunc linguae ejus usum esse constat, quum aut diverso homines sermone utantur, ut alter alterum non intelligat, aut loqui negatum sit, aut non conveniat. Tryzum quendam tyrannum narrat Aelianus, ut omnes insidiarum et conjurationum vias suis intercluderet, sanxisse, ut ne sermones nec publicos nec privatos inter se haberent. Quod, ut erat injustum, minimeque ferendum, ita eluserunt, ut oculis, manibus, nutu, sensa animi explicarent et ac-

ciperent; vultu modo tristi et acerbo, modo laeto et facili intuentes. Illud itaque, quod metuebant dicere, significabant gestibus. Nonne et accepimus illos qui ignotas olim terras primi aperuerunt, hac loquendi ratione fuisse usos? Quid? quod amantes saepius digitis et nutu loquebantur, ut credulos maritos fallerent. Ne de antiquissimo et simplicissimo numerandi modo dicam, quod digitis eorumque articulis fiebat. Quorsum autem haec? Ut appareat, quum homines omnibus sensibus a natura instructi, tantam ex his signis capiant utilitatem et delectationem, quanto magis propria et convenientia sint mutis et surdis. Atque haec illi multo accuratius et distinctius a natura hauserunt, quum haec unica sit ratio qua, quid velint, indicent, priusquam sint instituti. Ista igitur magistrorum arte ornari, expoliri, atque ad certas regulas reduci debuissent. Ita enim celerius addiscunt discipuli ea quae a magistris traduntur quam alia quacunque ratione. Si praeterea opus sit ut vox aliqua

literis suis exprimatur, digitis utendum, iisque eae fiant figurae, quae proxime ad literarum formam accedunt. Ex dictis patet partem institutionis praecipuam ab antiquis fuisse neglectam, quam quum breviter exposuimus ad eam rationem transeamus qua hodie utimur. Finibus autem patriis mea se continebit oratio, et nonnulla in medium proferam de iis rebus, quibus non interfui, sed praesui. Fingamus itaque nobis mutos aliquot sana mente et corpore, justaque aetate, a parentibus Groningam misfos ut instituantur. Statim quidem quum venerint de erudiendo non est cogitandum. Omnipotius labore id agendum ut animos tristes desiderio parentum, exhilarēs; rideas etiam et ludas cum illis, neque magistrum, sed sodalem agas. Ita enim illorum fidem et amorem tibi conciliabis, quod ut in aliis discipulis ita maxime in his eximiae est utilitatis, eosdemque parabis magisque aptos reddes futurae institutioni. Quum jam aliquantum te cognoverint oblatasque aliorum mutorum amicitias ac-

ceperint, ipsi jam miras novasque res, ut videntur, discere cupiunt, aliorumque exemplo, quos quotidie aut legendo aliquid aut scribendo occupatos vident, incitantur. Hic tibi aggrediendum est. Res aliquot e vita quotidiana, aut quibus aetas puerilis delectari solet, proferas, discipulisque ostendas. Iis indices harum rerum usum, et jucunditatem V. C. cultro carnem ligna aliaque secamus, prudenter cum hoc instrumento agendum. Tum res istas abscondas, singulosque roges quam sibi velint ostendi. Statim itaque signis utendum est, in quibus formandis alter altero felicior. Illo quidem, qui hic aliis praestat, tanquam duce quodam uti possis, id est eum primum res, oculis ereptas, ostendere jubeas. Nunc transeundum ut plures cultros in tabula ducas, lineis sensim evanescentibus. In eadem tabula scribas literas omnes nostri sermonis, ex his eas sumas, quae vocem cultrum efficiant, picturam deleas, et cum ea scriptas literas idem esse ostendas. Quod quum aliquoties re-

petieris, docendae literae, earumque figurae dextra exprimendae. Quod fieri accurate apteque nemo ignorat. Mox scribere discant. Quae res laboris exigui. Imo plures antequam in scholas veniant, ni plane norint, nomen saltem suum scribere sciunt. Iam id est agendum ut variae res mutis innotescant, easque et scribendo, si jubeas, et literis dextra formatis, exprimere et indicare possint. Recteque hic ab ipso homine ordiari, cujus partes suis singulae nominibus iis noscendae sunt, et sic deinde ad alia transeatur. Occurreret nobis fortasse hic a nonnullis, qui illud durum molestumque habeant, neque sic aliter fieri posse sibi persuaderent, quis fastidium mutis moveatur, ex aliis pueris conjecturam facientes, quibus quum voces tantum peregrinas ediscere, soleat displicere, quid tandem fiet mutis? Verum enimvero, si hoc accidat, culpa est docentis, non doctrinae. Ut enim non negamus viam hanc esse fallaciosam duce aliquo tristici, severo, difficili; ita contra nullum est dubium,

quin eadem haec via jucunda fit et facilis, tali praeëunte magistro qualem esse convenit, qui quidem non invitos per saxorum aspera festinans secum trahat, eosque, qui prae lassitudine subsequi nequeant, a tergo relinquat; sed modo in diverticula abire, ibique se colligere permittat, modo festivis jucundisque sermonibus teneros animos oblectet, gravem esse quoque tempestive novit. Tali ingenio imprimis illos esse oportet, quibus discipuli muti tradentur, atque ita dictu fere incredibile est qua aviditate, quo ardore, oculos mentemque in unum praeceptorem fixos teneant, et qua celeritate ea, quae tradit, arripiant, memoriaeque infigant. Interea artem aliquam, qua sibi olim aliisque utiles sint, addiscant, idque tempore meridiano a coena, quum mane et vesperi in schola esse debeant. Atque hujus artis electio ipsorum arbitrio plerumque relinquatur, ingenii et fortunae ratione habita.

Quam semel electam, si usu et experientia probaverint, tam accurate et exacte addiscunt, ut alios, eidem incumbentes, licet omnibus sensibus ornatos, longo post se intervallo saepe relinquunt, Cujus quidem rei testimonia afferre nihil attinet, quum plurimi in patria nostra viderint, atque ipsa Natura damnum eorum quasi lenis se videatur, quum ad omnia nobis sint intentiores, animusque eorum, in iis quae docentur, unice haereat, nec quidquam aliud agat; causa enim quibus cogitationes nostrae saepe in diversa trahuntur, iis non adsunt.

Deinde cum aliis orationis partibus incipiendum, quarum quum usum et significationem lente festinantes didicerint, in eo exercendi sunt, ut has suo loco collocare norint, id est, quo usus, qui jus arbitrium et normam scribendi sibi vindicavit, voluit. Nisi enim haec doceantur muti omnia ratione naturali scribent, [quales etiam sunt cogitationes nostrae] neglecto ordine, temporum, modorum, numerorum, casuumque discrimine, quae omnia

praescripsit Grammatica. Atque hic iterum variae, eaeque utilissimae, instituantur exercitationes. Aut enim aliquid per signa et gestus enarrat magister, quod illis excipiendum, literisque mandandum; primum eo, quo supra diximus, modo; deinde ad nostram consuetudinem emendandum. Si quid in his peccatum sit, praeceptori est corrigendum; aut scribantur nonnulla in tabula, in quibus consilio peccatur contra receptum loquendi usum, atque haec illi emendent. Neque illud inutile nec injucundum, ut scilicet tradantur iis tabellae pictae quaedam, puerorum oblectamenta, deinde describant, quae in his tabellis occurrant. Quum jam intelligant discipuli nostri linguam patriam, adeo ut cogitata perspicue conscribere, aliorumque legere et intelligere possint; facillimi libelli, quorum e re juventutis magna his temporibus exstat copia, tradendi sunt; hos legant, lecta signis et gestibus exprimant, ut, si quid sit quod non intelligant, perspiciat magister, imo ipsi si id accideret, rogent.

Neque praetereundum videtur, tempus hic esse opportunum, arithmetica, geographiam, historiam, aliasque res utiles docendi. In his discipulorum cum aviditatem, tum felicitatem mireris. In calculis quidem subducendis sunt celeres et acuti. Roges de loco, urbe, regione, rebusque in iis gestis, de hominibus ingenii aut rerum gestarum fama insignibus, subito respondebunt, neque facile dolo aliquo decipies, aut in errorem induces. Memini me quondam aliquem rogare quot in orbe terrarum essent imperia. Tum ille talem mihi numerum suggestit, qualis efficitur, addito Gallico Napoleonis primi, quod eo ipso tempore vix erat constitutum. Haecenus quam fieri potuit brevissime rationem exposui, qua in patria nostra muti surdique ita ad humanitatem informantur, ut postliminii quasi jure humanae societati adscribi, ejusdemque partem utilissimam efficere queant. Itaque et religionem Christianam professi, a schola dimittuntur. —

Hujus autem religionis rationes, quas conventus
 his constare, certum est; nemoque de ea re dubi-
 tabit, quum audierit, singulis sacris diebus omnes
 scholae alumnos hora solita convenire. Agitur ibi
 de officio quod pueros bona mente praestare oportet;
 diligentia in discendo, amor et obedientia
 erga magistros commendantur, fides, benevolentia,
 caritas, aliaeque virtutes laudantur. Si qui in iis
 excolendis prae aliis eminuerint, commilitonibus in
 exemplum proponuntur; eosque imitari incitantur.
 Easdem quoque virtutes ideo esse excolendas, quod
 felicitatem nostram iis contineri voluit Deus; Illum
 patrem esse omnium hominum, Illi nos debere omnia,
 nihil esse quod Hunc lateat, omnia vero, etiam
 si in solitudine aut in tenebris facias, scire et
 audire; In eo itaque elaborandum, ut recte vivendo
 in Illius favore et amicitia permaneamus; contra,
 omni studio cavendum ne ullis vitiis justam Dei
 iram excitemus.

His lectionibus quum omnes ab eo inde tempore, quo in scholam venerint, adsint, tenera mentes virtutis sensu imbuuntur; qui in dies crescit et confirmatur, adeo ut tandem, ea religionis nostrae capita probe intelligant, adeoque profiteri possint, quae Christianum hominem intelligere et profiteri convenit. Iam surdi mutique perspiciunt, neque sine voluptate reminiscuntur, qui sint, qui fuerint. Iam intelligunt, corpore se constare et animo; hoc mortale, illum immortalem esse.

Animum autem, nisi labore et studio magistrorum fuisset excultus, etiam fore sterilem situque ignavo obductum. Sentiunt quid parentibus, quid praeceptoribus debeant, sentiunt quas Deo immortalis gratias agi oporteat; qui, pro incredibili hominum amore, illud etiam curavit, ut essent qui communem societatem novis civibus donarent.

Si quis hanc instituendi rationem cum prisca compareret, illud facile nobis largietur, quod supra diximus, hodiernam jure summo novam videri posse.

Ne-

Neque tamen hinc quis colligat quasi me omnia omnino, quae ad eam facerent illustrandam, exposuisse profiterer. Imo plurima sunt quae prudens omisi, quum alia explicatu essent difficilia, quae, si quis perfecte nosse velit, ipsum videre oportet, alia quoque lectori minus jucunda. Quid? quod et plurima ex aliorum libellis peti possunt, quos de hac re scriptos esse novimus. In quibus Galliae illud decus et ornamentum, sacrae societatis olim magister [Abbates vocare solemus] L'Epeè, et, qui huic successit, Sicardus. Ad rationem prioris unice fere nostra fuit composita, et vero etiam Sicardiana; quoniam utrique praeceptores, Groninganus et Parisiensis ex schola L'Epeana prodierunt. Neque hoc ita accipi velim, quasi hodie etiam Groningana et Parisiensis institutio in omnibus omnino sint similes. Illud neque credibile neque opus est.

Magistri quidem sui praeceptis tanquam fundamento usi sunt, in nonnullis tamen et suam secuti sunt rationem quam discipulis optimam et utilis-

mam

nam experientia didicerant. Itaque et facile fieri potuit, ut quaedam mutarent, quaedam invenirent. Commune scilicet illud nascentium disciplinarum factum, ut, qui in iis studium et industriam collocant, modo hoc, modo illud observent, donec ad aliquam veniant perfectionem.

Utilissimo hinc consilio praeceptor Groninganus Parisiensem convenire voluit, ut, observata post mortem sui praeceptoris, quae scire utrorumque interesset, secum invicem communicarent. Iter, diu constitutum, variis autem negotiis, maxime temporum injuria, impeditum, perfecit, atque id, quod voluit, consecutus est. Sed ut eo redeat oratio, unde paulum deflexerat; fortasse et erunt nonnulli, qui mirentur, surdorum mutorumque institutionem, quum sit operis et laboris immensi, a me hic ita esse propositam, quasi cujuscunque esset mutos erudire. Sed hi cogitent velim, mei non fuisse consilii singula persequi, sed paucis hanc rem mihi illustrandam sumsisse, magni existimans interesse et
ad

ad decus et ad laudem operis tam eximii tamque
praeclari, Latinis id etiam contineri literis.

Eoque me minus instituti mei poenitet, quod forte nonnullorum studia commoverim, ad haec juvanda et ornanda. Meminerint porro, me exemplum optimorum discipulorum fuisse, quales si saepe contingant magistris, bene secum actum putent. Sed e diverticulo in viam.

In eo quoque veteri institutioni hodierna praestat, quod publicae scholae sint apertae, in quibus una doceantur, domus constitutae, in quibus vivant, pecuniae suppeditatae, unde pauperum parentum muta proles iis omnibus, quae ad vitae usum pertinent, instruatur. Rem tanti operis, laborum, sumptuum perfici posse, veteres isti neque cogitarunt, neque, si cogitassent, ut tum erant tempora, unquam perfecissent. Notum enim est quot difficultates in patria nostra superandae fuerint, priusquam hoc mutorum Gymnasium constitueretur ab Henrico Daniele Güiot, qui egregium inventum

Parisiis in regionem nostram primus transtulit. Sed ea de re in universum pauca juvat disferere.

Fuit scilicet Parisiis homo ingenii sagacissimi parisque judicii, Versalii natus, Abbas L'Epeè, qui Deum et religionem ita colebat, ut totam fere huic vitam consecraret. Hic medio saeculi proxime elapsi publicam scholam aperuit, mutos et surdos cuiuscunque loci et ordinis recepit, atque ad humanitatem ita informavit, ut omnibus id, de quo dubitarant, pateret, mutos nempe et surdos, ea omnia posse doceri, quae hominum scire interfit. Primo quidem vir ille egregius suis sumtibus id praestitit, deinde a civibus suis adjutus est. Multa in erudiendo aut invenit, aut inventa multum polivit et ornavit. Neque vero discipulos suos ita instituit, ut uni tantum arti exercendae essent idonei, qua vitam sustentarent, sed, quod majus, habuit, qui in hoc vel illo disciplinarum genere versati, adeo excelluerunt, ut non cum aliis eruditis solum in arenam descenderint saepe, verum etiam

posita laborum doctorum praemia reportarint. De Theodoro, discipulorum praestantissimo, narrantem Abbatem L' Epeè inducit Gallus Auctor, Bouilly, fuisse illum poësis praemio ab insigni aliqua literaria societate donatum. Neque illud incredibile videri debeat, quoniam eorum ingenium, semel exsultum, uberrimos fructus proferat, judiciumque, si perita magistrorum manus exacuerit, sit acerrimum. Ad hoc confirmandum multa possumus afferre testimonia, sed, quia modus adhibendus est, haec sufficiant. Petrum Pontium, discipulum habuisse referunt, qui, nondum annos viginti natus, praeter patrium sermonem, qui erat Hispanus, Romanum adeo exacte tenuit, ut sine soloëcismo scriberet. Ne Graecas quidem literas intactas reliquit. Praeclarum illud; hoc, quod narrabimus majus. —

Bjornsthallus ille, qui in patria quoque nostra non ignotus est, quum Parisiis esset, vidit quendam surdum mutumque, nomine Saboureux de Fontenay, Versaliensem. Prima scribendi legendique initia e-

doctus a Iudaeo quodam, La Perere, deinde suo ipsius studio et industria id perfecit, ut omnes omnium nationum, quae Europam habent, linguas intelligeret. Neque tamen eo hominis industria constitit, sed istum quoque sermonem addiscere voluit, quo populi ad Orientem utebantur. Ne jam memorem in aliis artibus honestis ita saepe excelluisse mutos, ut omnes alios longo post se intervallo reliquerint. Non alienum erit hoc loco narrare, scholae Groninganae alumnum haud ita pridem, summum praemium reportasse in Academia, quae inter alia, picturae dignitatem adjuvat et tuetur.

Hinc judicari potest, quantum illi a veritate aberraverint, qui mutos surdosque erudiri, atque in ullo doctrinae genere eminere posse negarunt; coecos doceri per auditum, surdos omni institutioni ineptos statuentes. Sed haec nunc non erant agenda. Redeamus itaque ad Abbatem nostrum, ad quem publice instituti Gymnasii gloria deferenda est. Ab hoc quasi fonte in alias quoque regiones

hoc fuit deductum, uno parique omnium applausu, qui humano generi bene cupiunt.

Ex hujus schola viri prodierunt, qui egregiis praeceptis ornat in patriam reversi sunt. In eo quoque L' Epeè laudandus esse mihi videtur quod suam docendi rationem aliis per manus quasi tradiderit, nihilque, quod ad eam faceret illustrandam celavit; recte cogitans plurimum humani generis interesse, ne tale inventum cum ipso auctore una intercideret. Optime itaque de humana conjunctione meritus est senex divinus, qui hanc artem, quantum potuit, vulgari voluit, iis imprimis credens, apud quos bene deponi arbitrabatur.

Talis quoque fuit Henricus Daniel Guiot, sacrorum literarum in Ecclesia Gallicana, quae est Groningae, egregius interpres; homo iudicii acerrimi ejusdemque ingenii, et, ut brevi dicam, iis omnibus probe ornatus et instructus quae mutae juventutis praeceptorem perficiunt. Erat ille fine saeculi proxime elapsi Parisiis, visit Abbatem L' Epeè

Hic

Hic illum adhortari ut se in ea arte exerceat, eamque in patriam secum asportet. Batavus lubenter accepit. Itaque et diutius peregre fuit, quam constituerat. Tandem in patriam reversus cogitabat rationem, qua insignem huius rei utilitatem, de qua pauci audierant, multo minus viderant, civibus suis commendaret. Aliquot itaque mutes informare coepit; exemplum magistri sui secutus. Quod prosperi ei successe. Sed plurimae hic oriebantur difficultates, quae nisi tollerentur, eximia coepta statim in ipso limine oppresurae videbantur. — Discipulorum scilicet plurimorum parentes in iis versabantur rebus ut sumtibus non essent ferendis, quibus liberi in loco alieno alerentur. Ipse quidem, quantum poterat, iis succurrebat, paucique illius amici. Sed paucorum quamvis largam benevolentiam nimil sumtus superabant.

Om nibus itaque Groningani s dabatur, ut sua quique conferre possent; constitu ebantur Tresviri, qui una cum Praeceptore scholae curam gererent. In-

terea ille incredibili studio et industria in docendis
 alumnis pergebat, ut spem, quam de se concepe-
 rant, non impleret tantum, sed longe superaret.
 Horum quum egregii profectus magis magisque in-
 notescerent, non abesse poterat, quin plures ex pa-
 tria undique sua conferrent. Inprimis quum publi-
 ce cum discipulis suis prodiret, et, quid didicis-
 sent, ostenderet. Omnia auditorum opinione erant
 majora; dubitabant utrumne Praeceptoris dexterita-
 tem et modestiam, an arduos conatus felicemque
 eorum eventum magis admirarentur.

Hinc magis magisque cum singuli homines, tum
 totae societates illum adjuvabant; morientes saepe
 extrema voluntate aliquam pecuniae summam dona-
 bant; magistratus, penes quos tunc temporis sum-
 ma rerum erat, non laudabant solum utile consili-
 um, verum etiam opem ferebant; et, ut rem in
 pauca contraham, ab eo inde tempore, furdorum
 mutorumque schola a tam parvis initiis ad eam per-
 venit conditionem, quam omnes norunt, laudant,

mirantur, quo si mutos liberos mittant parentes, mittere autem omnino debebunt; paucis post annis iis dotibus ornatos et instructos recipient, quae utiles eos humanae societati efficiunt.

Est profecto patriae nostrae non exiguo honori, virum in ea reperiri, qui, quos natura in aeternum quasi exilium miserat; his civitatem aliaque jura restitueret. Quod si consilium operis ab illo suscepti cogitemus, si laborem, industriam et patientiam spectemus, si dexteritatem ingenium, judicium, et illam lepore conditam gravitatem aliasque virtutes animo complectamur, ex coelo quasi divinum hominem in terram delapsum putemus, ut mutae juventutis quasi alter esset creator. Quid enim sine illo de multis esset factum, quos homines jam reddidit, quid de plurimis fieret, qui etiam informantur? Quod si principi illi Deo, qui omnem hunc mundum regit, nihil sit acceptius quam concilia coetusque hominum, quam praestantes quam praeclari isti censendi sunt; quorum curae de salute ge-

neris humani agitantur et exercentur? Maximae olim, et hodie, laudi ducebatur homini vitam, quam nobis omnes eripi dolemus, conservasse. Itaque et praemiis, qui id praestitissent, ornabantur. Quibus vero praeconiis illum efferemus, qua benevolentia omnes anni consequentes memoriam illius excipient, qui non hominibus conservavit vitam, sed, quod majus, qui plurimorum vitam difficilem, molestam, duram, Aetnaque gravius humeris incumbentem, ita jucundam effecit, ut instam ex ea perciperent voluptatem, id est, eam, quam homines inde percipere convenit?

Itaque et nullis, Henrice Daniel Guiot! — Te praemiis ornare possumus, praeter haec laudis et gloriae, cui quidem nulla unquam aetas allatura sit oblivionem. Quum vero et virtus ipsa sibi sit merces, qualem Tuam esse dicemus, qualem olim futuram? — Omnes Te tui discipuli diligunt, amant, verentur. Te sodalem, Te amicum, Te parentem habent. Quo quid homini jucundius accidere possit?

fit? Qualem vero olim mercedem tuam futuram
 censebimas, quum in illud animum consilium coe-
 tumque ex his laboribus discedes, senemque divi-
 num, magistrum tuum convenies? Quamvis studio
 efferrare eum visendi, et cum aliis esse aveas, qui
 de sua qu'que patria optime meriti fuerint, tamen
 illuc tum Te proficisci malle habeo mihi persua-
 sum, si quem eorum, qui Tibi auxilio dati sunt,
 ita informaveris, ut Tibi succedere possit. Quod
 ut fiat, omnes, quibus humana cordi sunt, op-
 tatus.

LECTORI ÆQUO.

Quum ante hos tres annos in Academia Groningana literis operam darem, virum praeclarum, H. D. Guiot, in erudienda muta juventute aliquandiu adjuvi. Eo tempore nonnulla observavi, quae ad docendi rationem hujusque historiam pertinere mihi videbantur. Haec sunt, quae praecessit disertatio, et quae sequuntur, annotationes: omnia autem fere in lucem emisi, ut tunc a me scripta sunt. Cujus facti rationem afferre nihil attinet. Vale in-
 perea Lector! et mihi fave. —

A N N O T A T I O N E S.

Pag. I.] Quoniam omnis, secundum Cicero-
nem, quae a ratione fuscipitur de aliqua re in-
stitutio, a definitione debeat proficisci, ut intel-
ligatur quid sit id de quo disputetur, non erit
alienum, vocem istam, qua furdos mutosque sig-
nificamus, breviter illustrare. —

Qui itaque furdi nati sunt non carent motu o-
ris et linguae, nec voce omni, sed eam non ha-
bent distinctam et articulatam, quia fonos huma-
nos nunquam audierunt, ad quos eam compo-
nant. „Vox, inquit Vosfius Theol. Gent. L. III.
„Cap. 27. est vel *αἰσθητός* ut grunnitus, barri-
„tus, vel *ἱσθητός* ut sermo humanus et ejus in
„psittacis, picis aut corvis imitatio.”

Huic distinctioni, licet alii eam improbent, in
quibus Scaliger de Causf. L. Lat. Cap. IV., hic
acquiescamus. Animalia autem si loquantur, non

verus id est fermo. Hic enim est quasi mentis imago. Animalia autem mente nullas voces concipere possunt, quas ore proferant. Plurima vero sermone humano usa fuisse leguntur, quorum exempla ap. Bochart. Hieroz. II. 14. — De psittaco nota quidem omnia, dignus tamen, qui legatur, C. Rhodigin. Lect. Antiq. L. III. C. 32. — Imo de canibus fide digni testes idem affirmant. Leibnitius ille vidit rusticum quendam, cujus canis verba aliquot pronuntiare poterat, quam rem ad societatem doctrinarum Berolinensem retulit. Cf. et Martin. in Observ. ad Buffon. Histor. Nat. Tom. II.

Improprie igitur, si rem ad vivum refecemus, furdi nati, muti vocantur, et vero etiam animalia, quum ex his pisces et insecta muta dici recte videantur. Et hinc Aristot. Hist. Anim. IV. IX, furdos natos vocem quidem emittere ait, sed sermonem nullum. Ad q. I. Scaliger. Arte et voluntate fit fermo. Itaque et docemur; furdi au-

tem non docentur ideo et non loquuntur. Quam Aristotelis sententiam falsam dicit Morhofius in Polyhist. T. I.; eique assentientem Scaligerum in verbis argutari quod vocem emittere dicat. Equidem nullam rationem video, quare accusandi isti duumviri; quorum alter vocem quidem eos emittere ἀναρῶν, non autem ἐναρῶν statuatur; alter, eos posse non neget, sed, quia non doceantur, tantum non emittere. Recte quoque Beeman. in Histor. Orb. Terrar. Cap. 9. § 3. de Linguis.

— Sermone enim carent, non quod loqui non possint, sed quod loquentis non audiant. Quod vero idem Becm. paulo ante statuerat, nempe, „ quamquam hujus ex parte levamen sit, si muti „ tales ad loquelam perducantur, quod non adeo „ difficile arbitramur; — in eo non facile omnes sibi assentientes habebit, qui norint quantum operis quantum laboris sit mutos docere loqui.

— Caeterum, ut redeamus, unde digressi sumus, usu invaluit, ut homines et animalia, quae voce
u-

utantur inarticulata, dicta sint muta; et homines inprimis, qui surdi nati sunt. Graeci quidem hinc promiscue usurpant κωφον, ἀλαλον, ἀφωνον. — quem eundem vocant quoque ἐνεον. ἀχραν. Illustrarunt verba priora Suicer. in Thes. Ecclē. in voc. κωφος. et Perizon. ad AElīan. V. H. XIII. 21. — Quod vero surdos mutosque diu omni institutioni ineptos habebant, hinc et brutos homines κωφῶς, ut plebs nostra eosdem saepe mutos, appellarunt. Cebes, Thebanus in Tabula sua. Fortuna inquit, οὐ μόνον τυφλῇ, ἀλλὰ καὶ μαινομένῃ, καὶ κωφῇ; quod elegantibus Pacuvii versibus, laudatis ab Auctore ad Herennium, illustrat L. Bos Obs. Critic. Cap. 28. Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoscere.

Pag. 6] Siquidem inter tria hominum millia, unum surdum nasci, recte statui posse videatur. Oosterbaan, V. D. M. apud Harlingenses, qui mutorum Gymnasium publica oratione laudavit

no. 1792. inter aliquot millia vix unum reperiri arbitratur. Longe aliter C. H. Wolke [in Nachricht von den zu Iever durch die Galvani-Voltaische-Gehorgebekunst, beglukten taubstummen, Old. 1802.] qui inter mille unum reperiri ait. Ex iis vero qui in scholam mittuntur, numerus mutorum non colligi potest; quia certum est, plurimos parentes, quascunque demum ob causas liberos suos domi retinere. Anno hujus saeculi quarto, Groningae erant quinquaginta; quatuordecim eodem tempore a schola cum laude dimissi, societati humanae erant restituti. Caeterum in Gallia septem sunt Gymnasia mutorum, in Germania tria, in Italia una, et quidem Romae. Praeterea docentur in Helvetia, Hispania, Hongaria, Anglia. [ibi saltem tentatum est.] In Russia quidem ut schola constitueretur, tentavit Heinicke, Praeceptor Lipsiensis; id vero non successit. Accepimus quoque ex Suecia hominem aliquem peregre esse profecturum, mutorum scho-

las visendi causa; ut hinc sua in patriam secum transferret. Quod an evenerit, ignoto.

Pag. 6.] Quamcunque igitur linguam mutos docere possis. Patriam hic multis nominibus praestare, quis non videt? — Liberi eos, quos loqui quotidie audiunt imitantur. Egregie Aristot. Cap. IV. de Poëtic. το μιμεῖσθαι συμφυτον τοις ἀνθρώποις ἐκ παιδῶν ἐστὶ, καὶ τούτω διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζῶων, ὅτι μιμητικώτατον ἐστὶ, καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας et sq. Adde Euripidem, cujus vs. laudavit I. S. obaeus. p. 1.

ἡ δὲ εὐανδρία

διδάκτον, εἰπερ καὶ βρεφὸς διδάσκεται

λεγεῖν, ἀκουεῖν τῶν μαθησιν οὐκ ἐχει.

Improbanda autem hic mihi istorum ratio omnino videtur, qui infantes ab eorum sermone, qui vernacule loquebantur, arcebant, et cum iis tantum vivere sinebant, qui Latine scirent. De quibus Morhof. Polyh. T. I. L. II. de Methodo in Linguis discendis. Aequè improbandi quoque

hi videntur parentes, qui infantibus, vix a lacte repulsis, Gallulum aliquem Paedagogum adjungunt, quasi nimia foret Patrii sermonis durities, nisi melliflua Gallicae elegantiae dulcedine mitigaretur. Rideret profecto, idque non injuria, ipsa Gallorum natio, si nos, liberum paterna virtute populum, adeo sequentium temporum mollitie fractos et a priscorum Germanorum moribus alienos cerneret, ut liberos nostros prius sua, quam patria lingua loqui posse audirent. — Ita fere verbis usus sum viri doctissimi, Ioannis Arntzenii, in Oratione de causis corruptae eloquentiae, in quibus et hanc merito ponit. — Caeterum nota ex Herodoto est Psammitichi historia, qui duos infantes ab ovibus ali jusfit, ut vocem humanam non audirent. Illi, quum *κινζήματα* *ἄσημα*, ut ait Herodotus, jam abessent, clamarent *βεκος*. in qua voce equidem aliquid a sono fictum ovium *βη βη λεγουσιν*, deprehendo. —

Pos-

Pag. 6. Possumus et certis illud praediscere signis,
 Si placidus semper se et pene immobilis infans
 In gremio matris teneat, neque forte cōorto
 Clamore aut strepitu huc vultum convertat, eadem
 Fronte oculisque manens, Dis non peperere secundis
 Talem infelices nimium miseraeque parentes,
 Post aliquot menses clare res ipsa patebit.

Ita ante hunc annum in oratione ligata, de laudanda surdos mutosque instituendi ratione, cecini. — Caeterum quam vim ad sensus hominum perturbandos subitus habeat terror, nemini est ignotum. Hoc itaque legimus et mutos factos, et, qui fuerant, sanatos. Filius Croesi regis, quod ex Herodoto narrat A. Gellius, N. A. L. V. Cap. IX., quum jam per aetatem fari posset, infans erat; et, cum jam multum adolevisset, item nihil fari quibat. Mutus adeo et elinguis diu est habitus. Cum vero in patrem ejus bello magno victum, et urbe, in qua erat, capta, hostis gladio deducto, regem esse ignorans, invaderet,

di.

diduxitque adolescens os, clamare nitens, eoque
 nixu atque impetu spiritus, vitium nodumque
 linguae rupit, planeque et articulate elocutus est,
 clamans in hostem, ne rex Croezus occideretur.
 [verba narrat Herodotus, ὃ ἄρατε μὴ κτεῖνε
 Κροίσον.] et adolescens loqui prorsus deinceps in-
 cepit. — Addit hic Gellius similem fere histori-
 am, de Athleta Samio, qui, quum antea loquens
 non fuisset, maxima prae indignatione loqui cœ-
 pit, oris vinculo solutus. — Ista, quae de Croe-
 zo diximus, varie expresfit Pootius nostras, poë-
 ta egregius. — Inter alia.

Vorst Krezus, onderdrukt van wrede dwinge-
 landen,

Wert [door zyn zoon ontdekt] gekluistert, om
 aan 't vier

Een offerhant te zyn. O droefst der offerhan-
 den!

Wat staat u d' eerste spraak van uwen zoone
 diër!

Et sq. —

Simile ante hos aliquot annos quid in Frisia accidisse, a fide dignis testibus accepi. — Facile hinc videtis, Parentes!, quam caute vobis cum prole vestra agendum, ne temere quibusvis ancillis aut nutricibus credatis. Has enim plures infantes furdos fecisse, certum est. — Caeterum h. l. non omittendum est; quod his temporibus furdis audiendi sensum restituere instituerunt ope columnae istius, quam ab Aloysio Galvani, qui invenit, Galvanicam, ab Alexandro autem Volta, qui perfecit, columnam Voltae appellare solemus. Eorum quidem, qui istam eo usu adhibuerunt, notissimus est Sprengerus, cujus rationes exposuit ille Wolke, cujus libellum jam laudavi. Groningae quoque, hoc cognito, sibi tentandum putaverunt, quid valeret ista columna ad auditum emendandum restituendumque. De eventu autem nihil certi constat.

Certissime autem poterunt scire parentes liberos suos esse mutos, si neque tum, quum jam per

metatem pos fiat, voces aliquot balbutientes imitentur. Aegyptii quidem, nisi intra annum tertium loquerentur, mutos habebant. Cf. Horap. Hierogl. I. 28. —

Pag. 7.] Vere illud a me dici, senes meminerint.

Mutus enim si olim in publicum prodiret, pueris et plebe cingebatur, quasi monstrum quoddam aut prodigium esset. Quid? quod caveis miseram prolem abdidisse parentes legimus. Multo etiam infeliciores erant barbaris istis temporibus, quibus religio Christiana tenuem admodum lucem spargere coepit. Illud enim malum non naturae, sed malo Genio tribuebant; huic enim „ ex per- „ misu Dei perfacile esse massam carnis animae „ expertem formare, quemadmodum e contrario „ hominem ratione, imo corpore et anima prae- „ ditum, eo mono perdere, dum corporaliter „ eum obsidet, ut mutus sit et surdus. Hanc Lutheri sententiam, inter alia ejusmodi, Theatro Historico inferuit Hondorfus. Iam si ita Luthe-

rus, quid alii? — Bonum autem factum quod
 miserum Daemonem, ut aliis plurimis, ita hoc
 etiam crimine sanctorum iudicum sententiae libera-
 verunt. Nomine vero mutorum abutebantur quo-
 que ad confirmandas vulgi opiniones de sanctis
 suis; eorumque miraculis Gallus ille, S. Mar-
 tini discipulus, ap. Sulpit. Sever. in Dialog. III.
 inter alia et hoc narravit, eum „ nempe puellam
 „ duodecennem ab utero mutam, sanasse. In li-
 „ bro veteri, [inquit Casaubonus ad Theophr.
 „ Charact. p. 97.,] de miraculis Udalrici ita scri-
 bitur. Clericus quidam mutus effectus, cum a
 propinquis suis ad sepulcrum sanctum deductus
 fuisset, emisisset de ore suo duobus denariis, su-
 per sepulcrum, loquelam, quam amiserat, rece-
 pit. Cf. et Oudb. van Delfland pag. 104. ubi
 ex Libello quodam inter alia miracula narrat
 Auctor; Van een kind, dat krepel en stom ge-
 worden is uit eene ziekte, en word genesen. 1387.
 Quae licet ficta putet Boxhorn, in Theatr. Urb.
 Hol

Holland. — a pio auctore Antiquit. tamen defenduntur. — Quod ad dedecus mutorum, est et exemplum ap. Iustin. XIII. VII. de Aristaeo cui nomen Battos propter linguae obligationum. Huius pater cum ad oraculum Delphos propter dedecus adolescentis filii, nondum loquentis, deum depreciturus venisset et sq.

Pag. 9. Rod. Agricola, postquam L. IV. de Invent. narraverat, vidisse se surdum a primis vitae annis, et quod consequens est, mutum; didicisse tamen ut quaecunque scriberet, aliquis intelligeret, et ipse quoque, tamquam loqui sciret, omnia mentis suae cogitata perscribere posset, illud Agricolae in dubium vocare videtur Lud. Vives. L. II. de Anima. Quid Molinaeus? — de Phys. L. 8. Cap. 24. Coecus natus potest per auditum erudiri, at, quicumque est surdus a nativitate est mutus, et plane indisciplinabilis. — Verissimum adeo est illud quod Socrates in Luciani Alcyone ait. *τακαμεν ημεις των δυνατων και αιδου-*

τάτων ἀμβλυαποὶ τινες ἔναι καὶ πάντεσσι. His
 adde Danhaverum in Hodosophia pag. 13. In-
 venias qui visu et lectionis beneficio carentes e-
 valerint doctissimi. Qui surdi e doctrina nomen
 aliquod essent assecuti, non facile quemquam. —
 Et hanc annotationem haud contemnendam vocat
 Heuman. Poëcil. Tom. I. p. in. 146. Molinaei
 sententiam omnino falsam, Danhaveri quoque non
 veram, quis non videt? — Quamvis non eo con-
 silio mutorum institutio fuerit suscepta, ut eva-
 derent docti; nemo tamen facile fieri posse, ne-
 mo fuisse, nemo futuros esse negabit. — Dubi-
 tare quocque videtur L. A. Hambergerus in Disf.
 Iur. p. 229. Multi enim, inquit, muti, qui, si
 fides est habenda historiis, omnia tam recte solo
 gesta motuque corporis et percipiunt et reddunt,
 quam alii verbis aut scriptura.

Pag. 11.] Praecipue in eo atque unice occupata
 fuit veterum industria. Ut sunt Bonnetus, Hel-
 montius, Ammanus, alii. Pontii inventum ao.

1620 vulgavit Bonnetus, Hispanice. *Reduction de las letras y arte para enseñar a ablar los mudos. Lib. I. de varia literarum natura et pronuntiatione, II quomodo mutus figuram per manus et pronuntiationem per os possit formare. — Est idem liber, de quo Roder. Castrens. in Com. Libr. Hipp. de Alim. ,, Sect. II. Mihi nuper ,, relatum est, ab Illustrissimo equite Puteano ,, redeunte ex Hispania, illic nuperrime artem ,, inventam esse, qua istiusmodi muti docentur ,, loqui, imo experimento fuisse comprobata; ,, ipse vero librum de hac arte afferebat, quem ,, ostendere non potuit. et sq.” Laudat et h. l. Berman. in *Histor. Orb. Cap. IX.* — Hoc quoque viso, praeter Ammani dissertationem de loquela, alumnos suos loqui docuit L’Epeè. Fuit enim, quum hanc institutionis partem omitteret Groningae quidem semper eos, quibus lingua non erat impedita, artem loquendi docuerunt. Quancumque vero nonnulli huic tribuant utilitatem,*

equidem nunquam cum altera ejusdem habebomomenti. Ideoque in hac mea disertatione praeterire malui. Caeterum Helmontii, ne de Holdero aliisque, loquar, legimus Alphabetum Naturale; seu, Verissimam Alphabeti vere Naturalis Hebraici delineationem, Latine, Sultzb. 1657. Ibidemque Germanice 1667. Nostro quoque sermone idem libellus legitur. In primo colloquio, neque enim omnia huc pertinent, agit de motu oris humani ejusque formatione; et qua ratione surdi nati alios loquentes intelligere possint; quod sensim addiscant, primum observandis oris motibus fortioribus, dein moderatis et tenuibus. Ut, qui scribendi artem addiscunt, primum minoribus, deinde majoribus literis utuntur. Mutos autem loqui doceas, inspiciendo speculum. Ut facile quis ex pedum varie depicta figura saltare discat. Haec fere Helmontius, qui Musicum quendam se ipse instituisse testatur. Prae aliis autem eminuit I. C. Amman, cujus legimus surdum

dum loquentem, aliaque. Prodiit primum Harle-
mi 1692. Vivebat enim ibi Petrus quidam Koo-
laert, cujus filium docebat. Quo rogante et Bel-
gice edidit Amst. 1697. Deinde quoque prodiit
Lugd. 1727, et 1740 in 8to. Germanice quo-
que legitur. Der redende Taube. —

Pag. 15.] Innumerae ab his signis in ipsam lingu-
am translatae sunt significationes. Novimus quid
sit, nictare, nutare, annuere, *νευειν, κατανευειν,*
ἀνανευειν. ἰφρως ἀνασπασαι et sim. *μυκτηρίζειν.*
ut alia plurima praeteream. Ovidii quidem locus,

Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem,

Excipe furtivas et refer ipsa notas.

Verba superciliis sine voce loquentia dicam,

Verba leges digitis verba notata mero.

Cum Tibi succurret Veneris lascivia nostrae,

Purpureas tenero pollice tange genas.

Si quid erit de me tacita quod mente loquaris,

Pendeat extrema mollis ab aure manus.

Cum Tibi quae faciam, mea lux, dicamve placebunt,
Versetur digitis annulus usque tuis.

Tange manu mensam, tangunt quo more praecantes,
Optabis merito cum mala multa viro.

Per signa se invicem veteres Christianos cognovisse testantur scriptores Ecclesiastici. — Signis pro sermone Angelos usos fuisse nonnulli statuerunt. Cl. Bynaeus de Nat. l. C. L. I. Cap. I. — Sed haec memorare quid attinet? Notemus potius hanc per signa externa usurpata linguam tum perfectam iri, si surdam aliquam et mutam societatem nobis proponamus, quae usum sermonis nunquam habuit, qualis, quae Nili Catadupa accolit, propter magnitudinem sonitus sensu audiendi caret, ut narrat Cicero in som. Scipionis. Seneca Cap. II. L. IV. Quaest. Natur. ita de b. l. —

„ Tandemque eluctatus obstantia [Nilius] in vastam
„ altitudinem subito destitutus cadit, cum
„ ingenti circumjacentium regionum strepitu.
„ Quem

„ Quam perfecte gens ibi a Persis collocata non
 „ potuit, obtusis assiduo fragore auribus, et ob
 „ hoc sedibus ad quietiora translatis.” — De
 his autem inquirendi non hic locus. Obiter tan-
 tum monebo ex l. l. Ciceronis illud fortasse flux-
 isse quod legitur in Scaligerianis, p. 68. Cra-
 traciae sunt Catadoupae Rheni, surdescunt acco-
 lae. — Sed talia plurima in istis occurrunt, quae
 tanto viro prorsus indigna sunt; ut adeo optan-
 dum foret, haec tenebris damata latuisse. Cf.
 Brucker. Miscell. Histor. et sq. p. 331. Heu-
 man. Conf. R. Liter. p. 169. — Tales autem
 nationes, si fingere has liceat, nemo non intelli-
 gat, adeo ut si linguam excogitare velimus omni-
 um hominum communem, hac aliam sperare vix
 liceat. Scripturam quoque hac ratione universa-
 lem reperiri posse olim putaverunt. In his Bec-
 man. Hist. Orb. C. 9. — quia gentes, inquit,
 licet verbis discrepent, conceptu rerum tamen
 consentiunt, si igitur et caractere consentiunt,
 qui

qui res et conceptus non autem verba designet, non dubium est, quin, quod scribitur eo, omnes aequae intellecturae sint. — Non omnia autem in omnibus linguis ad arbitrium facta sunt. Excipienda enim a sono ficta, quae Graece *ὀνομαστικὰ ποιήματα* vocamus. Haec enim antiquissima, rebusque ipsis convenientia. v. g. Soni isti, quos varia animalia edunt; quos enarrare sibi Grammaticos jubebat Antoninus Geta, ut in ejus vita narrat I. Capitolinus Cap. V. Agni balant, tauri mugiunt, porcelli grunniunt, palumbes minuriunt, urfi saeviunt, leones rugiunt, leopardi rictant, elephanti barriunt, ranae coaxant et sq. ad q. l. alia l. Samuel Musgrave in editione hujus vitae. Alia, et Graeca et Latina, quae sunt plurima, non hujus loci esse arbitror.

Pag. 17. Quum enim Cicero initio, non minus quam Demosthenem fuerunt, actionis vitio laboraret, Aesopi et Roscii, quorum alter Tragoe-
dus, alter Comoedus erat, gestus studiose obser-

vavit, et hoc pacto actionis deformitatem emendavit. Ipse enim observavit gestum pene summorum actorum in oratore requiri. Huic primas dedisse dicitur Demosthenes, quum rogaretur, quid in dicendo esset primum, huic secundas, huic tertias. In patria quidem nostra eminuit in ea arte Petrus Francius, cujus duo Eloquentiae exterioris legimus specimina, quorum alterum ad orationem pro Archia, alterum pro Marcello est accommodatum. — Sunt et ejusdem duae orationes de ratione declamandi. Discipulos quoque suos coram frequenti hominum corona saepe exercuit, publice recitatis orationibus. Cf. Francii Orationes. Edit. secunda quae prodiit Amst. 1705. in 8tav. Hoc nomine injuria Francium irridere mihi videtur Menkenius in Charlat. Erudit. Digiti quidem tabulae ad numerandum sunt expeditissimae. His ita utebantur nationes fere omnes antiquissimae. — Non repetam quae dedere Bergler. ad Alciphro. Pag. 108. Van Loon Inleid. tot

de

de Penningkunde IV Hoofdst. qui sua hausisse
videtur ex Porta de Occultis Literarum Notis.
Heuman. Consp. Reipubl. Literar. Pag. 19. —
Pag. 22. Quali ingenio mutae juventutis praecep-
tores esse conveniat, ex dictis colligi possit. Ita
eos olim sui allocutus.

— inprimis placidos assumere mores
Es patientem animum moneo. Vitate magistri,
Omne odium atque iram; haec vestris conatibus obstat
Sic vos inviti, soloque timore verentur. et sq.
Egregie H. Vida, in praeclaro Poëticorum opere L. I.
vs. 215.

Interea moniti vos hinc audite, Parentes;
Quaerendus rector de millibus aequale legendus,
Sicubi Musarum studiis insignis et arte,
Qui curas dulces, carique parentis amorem
Induat, atque velit blandum perferre laborem.
et mox,

Ille autem pueri cui credita cura colendi
Artibus egregiis inprimis optet amari,
Atque odium cari super omnia vitet alumni.

Pag. 22. Utilissimum quidem hoc est, unique Gymnasium Groningano proprium fuit, ut pueri scilicet statim animum ad artificiam aliquod appellant. Ita enim jam a teneris operi asfuescunt, horas meridianas utiliter collocant, et, si mali esse velint, melius coërcentur. Ita, si parentibus homines reddantur, usui alicui iis jam esse possunt; ad illorum enim consuetudinem moremque plerumque deducuntur. Quod si ipsis volentibus pueris fiat, est laudandum, sin minus vituperandum. Ut populos Asiaticos in artificio paterno semper manere debuisse narrat Herodotus. Malabaricos eodem officio teneri ex viatoribus cognovimus. — Quum vero imprimis constituendum sit, ut inquit Cicero in Officiis, quos nos qualesve esse velimus et in quo vitae genere, eaque deliberatio omnium sit difficillima, ideo ipsis pueris relinquitur, eorum naturae fortunaeque habita ratione. Quid enim crudelius dici aut fingi possit, quam pueros sin minus precibus, omni vi

cogere, ut certum aliquod vitae genus amplectantur? — Ita parentes suos ipsi liberos reddunt saepe infelices, quod certe contra fieri oportebat. An itaque parentum hic nulla habenda ratio, totum autem hoc liberis relinquendum? Minime vero, sed nec precibus, nec vi, nec quacunque alia ratione cogendi. Laudandus hic est libellus, quem societas utilisima edi curavit. Waaraan zullen de ouders best kunnen weeten tot welke Ambachten of Handwerken hunne zoonen volgens hunne geëartheid behooren opgeleid te worden: door J. van Laar. ao. 1795. —

Pag. 26. —] Erunt fortasse nonnulli quibus vix fieri posse videtur, ut prima religionis capita, sicut nos, intelligant muti; quum non tantum inveniantur qui dubitent an ideas, verbis annexas percipiant, [v. g. Nicolai Reizen V. D. Bl. III.] verum etiam qui statuant, mutos surdosque per signa, quae dicuntur, methodica, non doceri posse ideas, quam quae in sensus cadunt. Quod
qui-

quidem Saboureux ille, de quo jam vidimus, contra Abbatem L'Epeè probare voluit. Verum enim vero, exemplum Nicolai ad nostrum non pertinet Gymnasium, aderat enim ille institutioni Abbatris Stork; ipsa quoque experientia refelluntur; probavit praeterea Sicardus, in Introductione operis de Arte I. S. et M. quam ex Magazin Encyclopedique N. IX. T. III. ao. 1795. Germanice una cum annotationibus aliquot dedit Petscke Leipz. 1798. — Deinde et illud observandum, quod viatores isti de rebus saepe sibi iudicium sumunt, quas penitus non intelligunt, imprimis de hac mutorum institutione. Plurimi tum primum vident, ea, quae vix capiunt, aut laudant aut vituperant. Quid? ad omnia possint attendere. Finge posse. Quid causas, quid fundamenta, quid alia, quibus haec nitantur? — Caeterum an sacro lavacro furdi mutique possint tingi, olim apud Mennonitas quaesitum est.

CL. Brieven van verscheiden, meest Doopsgezina-

de Leeraars over de Vrage. Of een D. S. een
bevoegd voorwerp zy om met den Christelyken
Waterdoop bedient te worden. Amst. 1753. —
De furdos religionem docendo scripsit Smøhling.
Hall. 1802. —

Pag. 29.] Erant enim tum Galliae ista tempora,
quae eodem jure *εὐαγγέλιον* voces, quo triginta ty-
rannorum imperium Athenienses, quorum poste-
ritas meminisse horrebit. Notum est omnes, qui
ingenii, eruditionis, opum divitiarumque fama
eminebant, ad mortem duci. Ambrosius itaque
Sicardus etiam in carcerem conjectus. Erant
cum eo alii duo, calamitatis socii. Via erat ex-
cogitata, qua unus eorum instantem mortem ef-
fugere posset. Hic Sicardus, forti id relinquen-
dum, alii autem Sicardum eum esse, ajebant,
qui multam utilitatem, ut in simili re ait Cicero,
reipublicae atque hominum societati, si in vita
maneret, afferre posset; — eique tandem, post
concertationem honestam, persuaserunt ut ef-
fugeret. —